32000R2658

L 304/3 *EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA* 5.12.2000

KOMISJONI MÄÄRUS (EMÜ) nr 2658/2000, 29. november 2000, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 2821/71 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, ([1]) viimati muudetud Austria, Soome ja Rootsi ühinemisaktiga, eriti selle artikli 1 lõike 1 punkti c,

olles avaldanud käesoleva määruse eelnõu, ([2])

olles konsulteerinud konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Määrus (EMÜ) nr 2821/71 annab komisjonile õiguse kohaldada asutamislepingu artikli 81 lõiget 3 (endise artikli 85 lõige 3) määruse väljaandmise teel teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja vastava kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis kuulub artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse ja mille eesmärgiks on spetsialiseerumine, sealhulgas selle saavutamiseks vajalike kokkulepete suhtes.

(2) Määruse (EMÜ) nr 2821/71 alusel on komisjon eelkõige vastu võtnud 19. detsembri 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 417/85 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes, ([3]) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2236/97. ([4]) Määrus (EMÜ) nr 417/85 kaotab kehtivuse 31. detsembril 2000.

(3) Uus määrus peaks vastama kahele nõudele, nimelt tagama konkurentsi tõhusa kaitse ja andma ettevõtjatele piisava õiguskindluse. Nende eesmärkide saavutamisel tuleks arvesse võtta vajadust võimalikult suures ulatuses lihtsustada haldusjärelevalvet ja õigusraamistikku. Alla turuvõimu teatava taseme võib artikli 81 lõike 3 kohaldamisel üldiselt eeldada, et spetsialiseerumiskokkulepete positiivne mõju kaalub üles nende negatiivse mõju konkurentsile.

(4) Määrus (EMÜ) nr 2821/71 nõuab, et erandi kehtestav komisjoni määrus määratleks oma kohaldamisalasse kuuluvate kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse liigid ning määraks kindlaks kitsendused või sätted, mis võivad või ei või neis kokkulepetes, otsustes või kooskõlastatud tegevuses esineda, samuti määraks kindlaks punktid, mis peavad neis kokkulepetes, otsustes ja kooskõlastatud tegevuses sisalduma, või muud tingimused, mis tuleb täita.

(5) Kohane on eemalduda lähenemisviisist, mille kohaselt loetletakse punktid, mille suhtes erandeid tehakse, ning asetada suuremat rõhku nende kokkuleppeliikide määratlemisele, mille suhtes erandid kuni turuvõimu teatava tasemeni kehtivad, ning kitsenduste või selliste sätete kindlaksmääramisele, mis ei tohi sellistes kokkulepetes sisalduda. See on kooskõlas majanduspõhise lähenemisviisiga, mille puhul hinnatakse kokkulepete mõju asjaomasele turule.

(6) Artikli 81 lõike 3 kohaldamiseks määruse väljaandmise teel pole vaja määratleda neid kokkuleppeid, mis võivad kuuluda artikli 81 lõike 1 alla. Artikli 81 lõike 1 alla kuuluvate kokkulepete eraldi hindamise käigus tuleb arvesse võtta mitmeid tegureid, eelkõige asjaomase turu struktuuri.

(7) Grupierandist saadav kasu peaks piirduma selliste kokkulepetega, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad asutamislepingu artikli 81 lõike 3 tingimustele.

(8) Tootmisalase spetsialiseerumise kokkulepped aitavad üldiselt kaasa kaupade tootmise ja jaotamise parendamisele, sest asjaomased ettevõtjad võivad keskenduda teatavate toodete valmistamisele, tegutseda seetõttu tulemuslikumalt ja tarnida neid tooteid odavamalt. Ka teenuste osutamise spetsialiseerumiskokkulepete kohta võib öelda, et need toovad üldjuhul kaasa samasuguseid edusamme. On tõenäoline, et tõhusa konkurentsi korral saavad tarbijad osa sellest tulenevast kasust.

(9) Sellised eelised võivad tuleneda niihästi kokkulepetest, mille alusel üks pool loobub teatavate toodete valmistamisest või teatavate teenuste osutamisest teise poole kasuks ("ühepoolne spetsialiseerumine"), kokkulepetest, mille alusel mõlemad pooled loobuvad teatavate toodete valmistamisest või teatavate teenuste osutamisest teise poole kasuks ("vastastikune spetsialiseerumine"), kui ka kokkulepetest, mille alusel pooled kohustuvad valmistama teatavaid tooteid või osutama teatavaid teenuseid ühiselt ("ühistootmine").

([1]) EÜT L 285, 29.12.1971, lk 46.
([2]) EÜT C 118, 27.4.2000, lk 3.
([3]) EÜT L 53, 22.2.1985, lk 1.
([4]) EÜT L 306, 11.11.1997, lk 12.

(10) Et mittekonkureerivate ettevõtjate vahelistel ühepoolse spetsialiseerumise kokkulepetel võib kasu olla komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2790/1999 (asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes) [1] kehtestatud grupierandist, peaks käesoleva määruse kohaldamine ühepoolse spetsialiseerumise kokkulepete suhtes piirduma konkurentidevaheliste kokkulepetega.

(11) Kõik muud ettevõtjatevahelised kokkulepped, mis on seotud nende spetsialiseerumisega kaupade tootmise ja/või teenuste osutamise alal, peaksid kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse. Grupierand peaks kehtima ka nende spetsialiseerumiskokkulepetes sisalduvate sätete suhtes, mis ei kujuta endast selliste kokkulepete esmast objekti, ent mis on otseselt seotud nende rakendamisega ja selleks vajalikud, samuti teatava sellega seotud ostu- ja turustuskorra suhtes.

(12) Tagamaks spetsialiseerumise eeliste materialiseerumise, ilma et üks pool seejuures tootmisjärgselt turult lahkuks, peaksid ühepoolsed ja vastastikused spetsialiseerumiskokkulepped käesoleva määruse alla kuuluma üksnes siis, kui nendega nähakse ette tarne- ja ostukohustused. Need kohustused võivad, ent ei pruugi olla oma laadilt ainuõiguslikud.

(13) Võib eeldada, et kui osalevate ettevõtjate turuosa asjaomasel turul ei ületa 20 %, toovad käesolevas määruses määratletud spetsialiseerumiskokkulepped üldreeglina majandusliku kasu majandusliku mastaabi- ja mitmekülgsussäästu näol või paremate tootmistehnoloogiate näol, võimaldades ka tarbijatel sellest tulenevast kasust osa saada.

(14) Käesolev määrus ei peaks tegema erandeid kokkulepetele, mis sisaldavad kitsendusi, mis ei ole eespool nimetatud positiivse mõju saavutamiseks hädavajalikud. Olenemata asjaomaste ettevõtjate turuosast, tuleks käesoleva määrusega kehtestatud grupierandist põhimõtteliselt välja jätta teatavat liiki ranged konkurentsivastased piirangud, mis on seotud hindade fikseerimisega kolmandate isikute jaoks, tootmis- või müügimahu piirangutega või turgude või klientide jaotamisega.

(15) Turuosa piirangud, teatavatele kokkulepete puhul eranditest keeldumine ja käesolevas määruses sätestatud tingimused tagavad tavaliselt selle, et kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse grupierandit, ei võimalda osalevatel ettevõtjatel kõnealuste toodete või teenuste olulise osa suhtes konkurentsi kaotada.

(16) Teatavatel juhtudel, kui käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate kokkulepete mõju on asutamislepingu artikli 81 lõikega 3 siiski vastuolus, võib komisjon grupierandi tühistada.

(17) Et hõlbustada selliste spetsialiseerumiskokkulepete sõlmimist, mis võivad avaldada mõju selles osalevate ettevõtjate struktuurile, tuleks käesoleva määruse kehtivusajaks kinnitada 10 aastat.

(18) Käesolev määrus ei piira asutamislepingu artikli 82 kohaldamist.

(19) Kooskõlas ühenduse õiguse ülimuslikkuse põhimõttega ei tohiks ükski siseriiklike konkurentsiseaduste kohaselt võetud meede piirata ühenduse konkurentsieeskirjade ühetaolist kohaldamist kogu ühisturul ega kõnealuste eeskirjade rakendamiseks vastuvõetud meetmete, kaasa arvatud käesoleva määruse täielikku toimet,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Erand

1. Vastavalt asutamislepingu artikli 81 lõikele 3 ja kui käesoleva määruse sätetest ei tulene teisiti, deklareeritakse käesolevaga, et asutamislepingu artikli 81 lõiget 1 ei kohaldata järgmiste kokkulepete suhtes, mis on sõlmitud kahe või enama ettevõtja (edaspidi "pooled") vahel ja mis käsitlevad tingimusi, mille alusel kõnealused ettevõtjad toodete valmistamise alal spetsialiseeruvad (edaspidi "spetsialiseerumiskokkulepped"):

a) ühepoolsed spetsialiseerumiskokkulepped, mille alusel üks pool nõustub lõpetama teatavate toodete valmistamise või hoiduma nende valmistamisest ning ostma neid konkureerivalt ettevõtjalt, samal ajal kui konkureeriv ettevõtja nõustub nimetatud tooteid valmistama ja tarnima või

b) vastastikused spetsialiseerumiskokkulepped, mille alusel kaks või enam poolt lepivad vastastikku kokku lõpetada teatavate, ent erinevate toodete valmistamine või sellest hoiduda ning osta neid tooteid teistelt pooltelt, kes nõustuvad neid tarnima või

c) ühistootmiskokkulepped, mille alusel kaks või enam poolt lepivad kokku valmistada teatavaid tooteid ühiselt.

Käesolevat erandit kohaldatakse sedavõrd, kuivõrd sellised spetsialiseerumiskokkulepped sisaldavad asutamislepingu artikli 81 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid konkurentsipiiranguid.

2. Lõikes 1 sätestatud grupierand kehtib ka nende spetsialiseerumiskokkulepetes sisalduvate sätete suhtes, mis ei kujuta endast selliste kokkulepete esmast objekti, ent mis on otseselt seotud nende rakendamisega ja selleks vajalikud, näiteks intellektuaalomandiõiguste loovutamise või kasutamisega seonduv.

[1] EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21.

Esimest lõiget ei kohaldata siiski sätete suhtes, millel on sama eesmärk nagu artikli 5 lõikes 1 loetletud konkurentsipiirangutel.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *Kokkulepe* – kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus.

2. *Osalevad ettevõtjad* – kokkuleppe pooleks olevad ettevõtjad ja nendega seotud ettevõtjad.

3. Seotud ettevõtjad –

   a) ettevõtjad, kelle puhul ühel kokkuleppepoolel on otseselt või kaudselt:

      i) kasutada rohkem kui pooled häältest või

      ii) õigus nimetada ametisse üle poole nõukogust, juhatusest või ettevõtjat seaduslikult esindava organi liikmetest või

      iii) õigus juhtida ettevõtja äritegevust;

   b) ettevõtjad, kellel on ühe kokkuleppepoole suhtes otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;

   c) ettevõtjad, kelle suhtes mõnel punktis b osutatud ettevõtjal on otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;

   d) ettevõtjad, kelle suhtes kokkuleppepoolel koos ühe või mitme punktis a, b või c osutatud ettevõtjaga või ühel või mitmel kõnealustes punktides osutatud ettevõtjal ühiselt on punktis a loetletud õigused või volitused;

   e) ettevõtjad, kelle puhul punktis a loetletud õigused ja volitused kuuluvad ühiselt:

      i) kokkuleppepooltele või nende vastavatele punktides a–d loetletud seotud ettevõtjatele või

      ii) ühele või mitmele kokkuleppepoolele või ühele või mitmele punktides a–d loetletud nendega seotud ettevõtjale ja ühele või mitmele kolmandale isikule.

4. *Toode* – kaup ja/või teenus, sealhulgas nii vahetoode ja/või -teenus kui ka lõpptoode ja/või -teenus, välja arvatud vahendus- ja renditeenused.

5. *Tootmine* – kaupade valmistamine või teenuste osutamine, sealhulgas tootmine alltöövõtu alusel.

6. *Asjaomane turg* – asjaomane toote- ja geograafiline turg või asjaomased turud, kuhu spetsialiseerumiskokkuleppe objektiks olevad tooted kuuluvad.

7. *Konkureeriv ettevõtja* – ettevõtja, kes tegutseb asjaomasel turul (tegelik konkurent) või ettevõtja, kel on realistlikud eeldused teha vajalikud täiendavad investeeringud või muud vajalikud ümberlülitumiskulutused, et ta võiks asuda tegutsema asjaomasel turul suhteliste hindade väikese, kuid püsiva tõusu korral (potentsiaalne konkurent).

8. *Ainuõiguslik tarnekohustus* – kohustus mitte tarnida spetsialiseerumiskokkuleppe objektiks olevat toodet muule konkureerivale ettevõtjale peale kokkuleppepoole.

9. *Ainuõiguslik ostukohustus* – kohustus osta spetsialiseerumiskokkuleppe objektiks olevat toodet üksnes poolelt, kes on nõustunud seda tarnima.

Artikkel 3

Ostu- ja turustamiskord

Artiklis 1 sätestatud erandit kohaldatakse ka siis, kui:

a) pooled võtavad endale ühepoolse või vastastikuse spetsialiseerumiskokkuleppe või ühistootmiskokkuleppe raames ainuõigusliku ostu- ja/või tarnekohustuse või

b) pooled ei müü spetsialiseerumiskokkuleppe objektiks olevaid tooteid iseseisvalt, vaid näevad ette ühisturustamise või lepivad ühistootmiskokkuleppe raames kokku nimetada kolmas isik ainuõiguslikuks või mitteainuõiguslikuks turustajaks, tingimusel et see kolmas isik ei ole konkureeriv ettevõtja.

Artikkel 4

Turuosa künnis

Artiklis 1 nimetatud erandit kohaldatakse tingimusel, et osalevate ettevõtjate ühine turuosa ei moodusta üle 20 % asjaomasest turust.

Artikkel 5

Kokkulepped, mille suhtes erandit ei kohaldata

1. Artiklis 1 sätestatud erandit ei kohaldata kokkulepete suhtes, mille eesmärgiks on otseselt või kaudselt, üksikult või muude poolte kontrolli all olevate teguritega kombineeritult:

a) hindade fikseerimine toote müümisel kolmandatele isikutele;

b) tootmis- või müügimahu piiramine või

c) turgude või klientide jaotamine.

2. Lõiget 1 ei kohaldata:

a) sätete suhtes, mis käsitlevad kokkulepitud tootekoguseid ühepoolsete või vastastikuste spetsialiseerumiskokkulepete raames või ühisettevõtte tootmisvõimsuse ja -mahu kindlaksmääramist ühistootmiskokkuleppe raames;

b) müügiplaanide seadmise ja hindade fikseerimise suhtes, mida ühisettevõte küsib oma vahetutelt klientidelt artikli 3 punkti b raames.

Artikkel 6

Turuosa künnise kohaldamine

1. Artiklis 4 sätestatud turuosa künnise kohaldamisel järgitakse järgmisi eeskirju:

a) turuosa arvutamise aluseks võetakse müügiväärtus turul; kui andmed müügiväärtuse kohta turul ei ole kättesaadavad, võib asjaomase ettevõtja turuosa kindlaksmääramiseks kasutada hinnanguid, mis põhinevad muudel usaldusväärsetel turgu käsitlevatel andmetel, sealhulgas turu müügimahul;

b) turuosa arvutatakse eelnevat kalendriaastat käsitlevate andmete põhjal;

c) artikli 2 lõike 3 punktis e osutatud ettevõtjatele kuuluv turuosa jagatakse võrdselt kõigi ettevõtjate vahel, kellel on artikli 2 lõike 3 punktis a loetletud volitused või õigused.

2. Kui artiklis 4 osutatud turuosa esialgu ei ületa 20 %, kuid tõuseb hiljem nimetatud tasemest kõrgemale, ületamata siiski 25 %, kehtib artiklis 1 sätestatud erand kahe järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast aastat, mil turuosa 20 % künnis esimest korda ületati.

3. Kui artiklis 4 osutatud turuosa esialgu ei ületa 20 %, kuid tõuseb hiljem üle 25 %, kehtib artiklis 1 sätestatud erand ühe kalendriaasta jooksul pärast aastat, mil turuosa 25 % künnis esimest korda ületati.

4. Lõigetes 2 ja 3 sätestatud soodustusi ei või ühitada selliselt, et nad ületavad kahe kalendriaasta pikkuse ajavahemiku.

Artikkel 7

Lepingust taganemine

Komisjon võib tühistada käesoleva määruse kohaselt antud soodustused määruse (EMÜ) nr 2821/71 artikli 7 alusel, kui ta kas omal algatusel või liikmesriigi või oma õigustatud huvi kaitsvate füüsiliste või juriidiliste isikute nõudmisel leiab, et mõnel konkreetsel juhul toovad artiklis 1 sätestatud erandit kasutavad kokkulepped siiski kaasa asutamislepingu artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustega kokkusobimatuid tagajärgi, eelkõige juhul, kui:

a) kokkulepe ei anna ratsionaliseerimise seisukohast olulisi tulemusi või tarbijad ei saa osa sellest tulenevast kasust või

b) spetsialiseerumise objektiks olevatel toodetel puudub ühisturul või selle olulises osas tõhus konkurents identsete kaupadega või kaupadega, mida tarbijad peavad omadustelt, hinnalt ja otstarbelt võrdväärseks.

Artikkel 8

Üleminekuperiood

EÜ asutamislepingu artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata ajavahemikul 1. jaanuarist 2001 kuni 30. juunini 2002 nende kokkulepete suhtes, mis on 31. detsembril 2000 juba jõus ja mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud erandi tingimustele, kuid vastavad määruses (EMÜ) nr 417/85 sätestatud erandi tingimustele.

Artikkel 9

Kehtivusaeg

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2001.

Käesolev määrus aegub 31. detsembril 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 29. november 2000

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Mario MONTI